



ESMENA A LA TOTALITAT AL PRESSUPOST 2009

Abans de redactar aquesta defensa de l'esmena a la totalitat he rellegit el debat del dia 27 de novembre de l'any passat.

Si aquell dia dèiem que la política pressupostària que proposava el govern d'Albert Pintat per l'any 2008 no tenia cap possibilitat de contribuir a redreçar la situació només cal mirar la situació actual per a veure com la nova era d'excel·lència que ens prometien no ha aportat gran cosa més que l'hivern social i l'augment exponencial del contraban de tabac cap a Espanya.

Tal i com reconeix el ministre de Finances al darrer paràgraf de la presentació del Pressupost, la seva línia és continuista.

Aquesta característica reconeguda és la que al nostre entendre no afavoreix sinó que dificulta el necessari canvi de model econòmic.

Aquest pressupost 2009 és irreal i no reconeix sincerament ni la situació de fallida tècnica de les finances públiques ni la recessió que afecta l'activitat econòmica.

Perquè aquest pressupost no es debat en circumstàncies ordinàries. Som al bell mig de la crisi financera que va començar fa més d'un any però que s'ha anat agreujant.

Som, també, en una forta crisi econòmica –amb les seves conseqüències socials ja prou evidents– que s'anunciava ja fa un any.

Una crisi que s'agreujarà en els mesos vinents.

Les conseqüències econòmiques per a les finances de l'Estat ja truquen a la porta: els crèdits previstos no són suficients per arribar a final de mes.

Aquest és el moment de preguntar-nos si la crisi andorrana és conseqüència de la crisi financera originada als Estats Units, com assenyala el ministre de Finances en el primer paràgraf de la seva presentació del Pressupost, o si pel contrari són causes internes, derivades d'un model econòmic esgotat, les que han accelerat la nostra pròpia crisi.

Estic convençut que són aquestes darreres les que ens han portat a la situació en què ens trobem.

El creixement desequilibrat de l'economia andorrana i la pèrdua de competitivitat en alguns sectors, originada per un model de desenvolupament

poc assenyat, ha comportat que es comenci a dubtar de la sostenibilitat del nostre model de creixement.

En la crisi del sector de la construcció el govern actual ha mantingut una frivolitat que deixa bocabadat. Ha fet veure que no sabia el que sabia: un cicle expansiu fonamentat en una sobreproducció d'unitats immobiliàries, un augment continuat dels costos i una demanda la solvència de la qual només recolzava en el crèdit, havia, necessàriament, d'acabar en una crisi que afectaria tant al sistema financer com a l'economia productiva.

El mal ve de més lluny i de la implantació a Andorra del "neoliberalisme urbà" afavoridor de l'economia especulativa.

Així la manca de les reformes estructurals necessàries per a canviar el model econòmic farà que la crisi sigui més llarga.

En aquestes condicions el que ha de plantejar-se un responsable públic és trobar la manera d'actuar per no conformar-se en constatar els danys sinó per intentar limitar-los o evitar-los.

Aquest pressupost no solament no pot ajudar a relançar l'economia sinó que ni tan sols pot permetre recolzar l'activitat econòmica tal i com és indispensable fer-ho en els mesos que s'acosten.

En aquest sentit ens presenten el pressupost de les oportunitats perdudes.

I en aquest àmbit qualsevulla pèrdua de temps comporta unes fondes i fortes conseqüències.

En l'àmbit financer es compta en dies i en l'àmbit econòmic en setmanes.

I presentant un projecte com aquest endarreriu el moment d'agafar les decisions econòmiques necessàries per fer front a una crisi que, en bona mesura, és encara davant nostre.

Aquest és el greuge principal que hem de fer a aquest pressupost no solament des d'un punt de vista tècnic sinó també en consideració a la situació actual.

El vostre pressupost no està adaptat a la situació ni es presenta en condicions d'apaivagar la crisi que ens espera.

És doncs, insisteixo, el pressupost de les oportunitats perdudes.

Aquest debat és l'ocasió de mirar la realitat sense dissimular-la.

El ministre ens diu que les previsions de creixement per a l'exercici 2008 es situen en l'1,9% i, per a l'any 2009, en l'1,6%.

La Unió Europea va publicar el 3 de novembre unes previsions que assenyalen un creixement gairebé nul, de 0,1% pel 2009, a la zona euro, que és la nostra.

El Fons Monetari Internacional també va revisar a primers de novembre la seva previsió per a la zona euro pel 2009, amb una reculada del PIB del -0,5% que es contraposa amb la ja minsa previsió anterior del +0,2%.

França, que forma part dels països que han entrat en recessió, preveu un 0% d'augment d'activitat l'any 2009. Igual previsió té Alemanya. A Espanya es preveu un -0,2% i a Gran Bretanya un -0,1%.

La sinceritat pressupostària fa obligat reconèixer que patim una crisi múltiple. A la doble crisi, la financera i la de la construcció –que ja han eliminat qualsevulla possibilitat raonable de creixement de l'economia andorrana per l'any vinent– cal afegir les conseqüències nefastes d'una política centrada en una imposició indirecta que castiga el consum. I també cal afegir-hi que l'absència d'acostament a la Unió Europea perjudica molt i molt els professionals i empresaris que des d'Andorra voldrien obrir-se mercat a Europa.

Les vostres previsions no són realistes. I no és admissible que l'evident recessió no es reflecteixi en el pressupost 2009.

Dissortadament tots els indicadors suggereixen el contrari del que apunteu en la presentació del pressupost.

La conseqüència inexorable és que entrarem en el 2009 amb una inèrcia negativa amb la qual cosa, per acostar-se a la vostra optimista previsió de l'1,6%, hauria de produir-se una intensa recuperació al llarg de l'any.

La pregunta que cal fer és la següent: d'on vindrà aquesta recuperació?

De la demanda interna no podrà pas ser a la vista que el consum de les famílies està caient en volum i que la crisi de la construcció continuarà fent patir l'economia andorrana almenys un altre any, per molt que en el projecte de pressupost hi aparegui una molt optimista previsió d'augment del consum.

La demanda induïda de l'exterior pateix també les conseqüències de la crisi internacional.

Cal reconèixer la realitat: l'activitat econòmica caurà amb tota probabilitat l'any vinent.

Aquest projecte és una oportunitat perduda per ajudar la gent.

Pretén el ministre de Finances en la seva presentació que "... les subvencions destinades a la protecció i el manteniment de la cohesió social han augmentat en un 19,59% ..." en el projecte 2009, en relació al 2008.

Quina llàstima doncs que tot i que el Consell General va aprovar la Llei 17/2008, de la seguretat social el dia 3 d'octubre i que el Govern no va entrar a tràmit el projecte de Llei del Pressupost fins el dia 17 d'octubre (dues setmanes després) el projecte de pressupost de la CASS s'ha presentat sense tenir en compte les noves prestacions (complements no contributius de les pensions de jubilació o de viduïtat i prestacions familiars) que preveu la nova Llei de la Seguretat Social.

De la mateixa manera, el pressupost de Govern tampoc contempla les noves obligacions de finançament de la seguretat social que estableix l'article 86 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la seguretat social: no es preveuen les transferències necessàries i les que es preveuen no "quadren" amb el pressupost d'ingressos de la CASS.

El projecte de pressupost pel 2009 és també una ocasió perduda per a redreçar la fallida tècnica de les finances públiques.

Parlem en primer lloc de la situació de partida

Les dades de tancament del 2n semestre 2008 presenten un balanç empitjorat amb 31 milions d'euros en relació al de l'any 2007.

Aquest fet es deu a una reducció dels ingressos del 9,2% i un increment de les despeses de funcionament del 17,4%.

I això tenint en compte que l'any 2007 ja es va tancar amb 69 milions de dèficit.

Estem en un escenari d'un dèficit del pressupost de l'Estat d'aproximadament 100 milions d'euros. Més d'un 4% del PIB (només Govern) i amb un nivell d'ingressos inferiors als de l'any anterior.

L'any passat ja vaig exposar que s'havien inflat els ingressos en partides com l'IMI, la taxa al consum o l'ITP per un import de més de 40 milions d'euros.

Fent una projecció basant-nos en les dades liquidades a 30 de juny del 2008, trobem que els ingressos de l'IMI seran –només– de 34 milions d'euros en menys del pressupost.

La situació negativa també la trobem en la taxa al consum que recaptarà 11 milions d'euros menys del previst.

Hem de dir el mateix pel que fa a l'ITP amb 15 milions d'euros menys de la previsió.

I de la previsió de l'IPI amb 6 milions d'euros en menys.

Tot plegat representa una xifra que ultrapassa els 65 milions d'euros d'excés de previsió en els ingressos. Podem reconèixer que una part es deriva de la recessió econòmica que pateix el país des de finals de l'any 2007 però el gran gruix ve provocat per la mala pràctica de pressupostar ignorant la realitat. Mala pràctica fonamentada en la voluntat de presentar un pressupost d'ingressos que maquilla la situació any rere any i intenta provocar confusió de forma deliberada en l'opinió pública.

La realitat és la que és: Ens trobem en un escenari de dèficit d'uns 100 milions d'euros equivalent a un 30% dels ingressos de l'any amb un Govern que continua improvisant en política fiscal i que ha deixat oberts molts dubtes sobre les seves actuacions en la matèria. I que fins i tot ha reconegut que no tots els obligats tributaris compleixen amb les seves obligacions.

Quant a les despeses del primer semestre, les dades principals són:

Increment despesa de funcionament	19,5%
Disminució inversió	9,38%
Despeses financeres	275% d'increment

Durant l'any 2008 s'han aprovat crèdits extraordinaris i suplementos de crèdit finançats amb endeutament per un import total de 88.460.000 €.

Les despeses financeres i d'amortització de préstec representen per tot l'any 2008, segons el pressupost, més de 35 milions d'euros. És a dir cada dia el Govern d'Andorra paga uns 100.000 euros en concepte de càrrega del deute.

Aquesta és la realitat.

El contrast entre les xifres reals i les pressupostades han convertit el debat pressupostari (un dels dos grans debats de l'any parlamentari) en una debat estèril tant per al Consell General com per a la societat.

El govern liberal ha ridiculitzat l'acte cabdal del debat pressupostari amb la seva gestió del pressupost de l'Estat. En quatre anys, ha convertit el pressupost, la seva confecció i les polítiques d'orientació de l'actuació pública en una gran enganyifa. Ho hem vist també en el debat de mesures contra la crisi, el dia 30 d'octubre.

Sabem doncs on som i veiem ara el

Pressupost 2009

Ingressos

Aquest any existeix encara una major diferència entre els imports pressupostats i els que es preveu recaptar (en base a l'històric dels darrers anys i les dades del tancament del segon trimestre).

Sense massa por a equivocar-nos, sinó més aviat amb prudència i situant-nos més a prop de quedar-nos curts (com l'any passat) que de passar-nos: es pot afirmar que el pressupost està construït sobre la base de més de 52 milions d'euros que no s'obtidran i que han estat inclosos en el pressupost únicament amb la finalitat de tergiversar la realitat i no permetre visualitzar quina és la situació real de les finances públiques. Es tracta de seguir intentant generar la confusió que s'ha volgut crear els darrers tres anys en el moment del debat del pressupost.

Confusió que és encara més xocant quan es veu que no s'ha buscat pas diversificar les fonts d'ingressos ni menys encara reformar la fiscalitat introduint un impost sobre els beneficis més just i adequat al moment econòmic.

L'any 2007 es van inflar en 28 milions d'euros, el 2008 en 41 milions d'euros i, el 2009, s'inflen en 52 milions d'euros.

Dins de l'apartat d'ingressos mereix una especial atenció la partida d'ingressos provinents d'inversions reals per un import de 89.275.000 €, que correspon al Túnel dels Dos Valires.

Més enllà del debat que pugui generar l'abast que han de tenir les inversions finançades a llarg termini cal analitzar molt detingudament aquesta operació per la seva transcendència en el futur i perquè és un síntoma clar de l'estat de fallida tècnica de les finances públiques.

És cert que els Estats, com les famílies i les empreses, poden haver de fer front a inversions fonamentals les quals només poden assumir mitjançant l'endeutament a llarg termini. Aquestes inversions han de tenir dues característiques en el si de les economies domèstiques i empresarials: provocar un consens molt important entre els membres de la unitat familiar o de la direcció de l'empresa i poder visualitzar molt clarament el caràcter indispensable i extraordinari. Així les famílies fan bé d'endeutar-se per comprar una casa o les empreses per l'adquisició d'un bé material o immaterial fonamental per a la seva activitat.

Ara bé ¿Quina família o empresa es desprèn d'un bé extraordinari, fonamental, quan ja n'ha pagat més de la meitat? ¿I qui ho fa carregant-se a més a més amb una costosa hipoteca?

Sàpiga tothom que el cost anual del 3% de manteniment de la instal·lació que el Govern ha d'assumir en aquest muntatge equival a gairebé 5,5 milions d'euros anuals.

Tot plegat configura una operació gens positiva amb indicis suficients per qüestionar-la molt fortament des d'un punt de vista de l'interès general.

Ja hem vist l'efecte que aquest tipus d'inversions tenen sobre les finances públiques en el cost del Centre de Tractament de Residus.

CONCLUSIÓ

Per concloure, la situació de les finances públiques s'ha degradat més encara amb la crisi econòmica però l'orquestra governamental continua tocant la mateixa partitura sota la direcció del primer violí pressupostari.

El Govern manté una partitura, un discurs, que no canvia mentre tot canvia al seu entorn.

Ens heu presentat un pressupost 2009 tancant els ulls a la realitat.

Andorra tot just s'endinsa en la crisi i ho fa en mala salut econòmica i financera. Uns dèficits públics que continuen augmentant, un endeutament global preocupant i una despesa pública que no heu aconseguit controlar malgrat discursos i promeses.

La confiança de les famílies es degrada, ens en podem adonar no solament llegint estadístiques sinó quan parlem i escoltem els nostres conciutadans.

La vostra política pressupostària, encavalcada en el crèdit bancari, és inseqüent, ineficaç i injusta.

Inseqüent perquè el govern liberal gasta abundantament uns diners que no té. Les joves generacions s'ho trobaran: hauran de fer-se càrrec de la factura del cicle liberal pagant el seu deute.

La vostra política és també ineficaç: l'any 2009 el poder adquisitiu de les famílies no anirà endavant i l'economia no creixerà.

I és una política injusta perquè aquells conciutadans que més pateixen les conseqüències de la crisi seran els que menys beneficiats es veuran amb un pressupost com aquest.

Cal doncs un canvi de to, un canvi de política. Cal el valor de dir la veritat als andorrans i andorranes.

Però preferiu la fugida endavant, repetint la mateixa lletania, refugiant-vos en el discurs de l'autosatisfacció que ja no es creu ningú, ni vosaltres mateixos.

Allí on caldria la veritat us heu quedat amb l'habilitat. I quan aquesta us falla acudiu a la dissimulació.

Dissortadament la situació d'Andorra no és bona. Les mesures que cal adoptar són ben distintes al vostre pressupost. Per això l'esmenem a la totalitat.

Casa de la Vall, 18 de desembre del 2008
Jaume BARTUMEU CASSANY
President del Grup Parlamentari Socialdemòcrata